

2024 ZOMER NIEUWSBRIEF PAN NEDERLAND

Waar wordt geen PFAS aangetroffen? In Chemours en Schiphol, in de bodem en eieren van hobby kippenhouders, in drinkwater, aardbeien en in andere levensmiddelen. Omdat PFAS-chemicaliën (het zijn er duizenden) zeer slecht of helemaal niet afbreken, worden PFAS ook wel de 'forever chemicals' genoemd. In de [industrie](#), voor o.a. bouwmaterialen, verven, schoonmaakmiddelen, coating van alle mogelijke producten, sportkleding, elektronica, medische gebruiksvoorwerpen, enzovoort, wordt PFAS gebruikt om bepaalde eigenschappen zoals vet- of waterafstotend of een glad oppervlak te creëren. Maar hebben we PFAS-pesticiden in ons voedsel nodig? Nee! Er zijn honderdduizenden boeren die bewijzen dat een goede oogst zonder gebruik van schadelijke pesticiden te behalen is. De overheid heeft er blijkbaar geen moeite mee dat in Nederland jaarlijks minstens 100.000 kg PFAS-pesticiden over de akkers gespoten wordt, dat Nederland in de EU het [hoogste percentage](#) met PFAS-pesticiden vervuilde aardbeien en andijvie produceert. De gangbare boer is zich niet bewust dat hij PFAS op z'n akkers spuit, want het staat niet op het etiket van het product.

Wordt donateur van PAN Nederland

PAN-Nederland heeft als doel het gebruik van schadelijke bestrijdingsmiddelen uit te bannen. Wij werken hieraan door politiek en beleidsmakers aan te spreken, onderzoek te doen en burgers te informeren. PAN-Nederland doet bijv. onderzoek naar resten van bestrijdingsmiddelen in boeketten, tuinplanten, groente en fruit. Het team van PAN-Nederland werkt op vrijwillige basis en wij huren geen kantoorruimte: alle donaties komen 100% ten goede aan het realiseren van onze doelen. Donateurs maken ook duidelijk dat voor hen voedsel en een milieu zonder schadelijke bestrijdingsmiddelen belangrijk is, dat geeft PAN-NL meer impact. Vaste donateurs krijgen elk kwartaal de nieuwsbrief en 1 x per jaar wordt de donateur uitgenodigd voor een (digitale) bijeenkomst. Donateurschap is minimaal € 10,00 per jaar.

[meld je aan!](#)

Vrijwilliger gezocht

PAN-NL is een snelgroeende stichting en zoekt een vrijwilliger voor 8 – 12 uur per week voor de invulling van verschillende thema's die voor PAN-NL belangrijk zijn. Wij zoeken iemand met een bio- of organisch-chemische achtergrond met interesse in pesticiden, gezondheid, landbouw, biodiversiteit, pesticiden wetgeving of beleidsmatige ontwikkelingen. Ben je daarnaast ook nog communicatief en actie gericht? Dan komen we graag in contact met je; stuur een mail via onze [contactpagina](#).

Afhankelijk naar inzicht kunnen de taken bestaan uit:

- Onderzoek naar residuen van pesticiden;
- Schrijven van onderzoeksrapporten;
- Ondersteuning van campagnes;
- Ondersteunen bij juridische procedures;
- De website met bijdragen voorzien, berichten op social media posten;
- Onderhouden van contacten en communiceren met nationale en internationale partnerorganisaties en met overheden;
- Financiële middelen acquireren/ projectvoorstellen schrijven.

PAN-NL start campagne '70% GIFVRIJE TUINPLANTEN EN BOLLEN IN 2030 IN TUINCENTRA'

PAN-NL wil niet langer toezien hoe tuinplanten en bollen in tuincentra met voor insecten en andere dieren dodelijke cocktails van pesticiden vervuild zijn en komt hiertegen in actie. De directeur van Intratuin heeft het probleem van giftige planten erkend en wil naar een duurzamer assortiment. Intratuin wil 70% gifvrije planten in 2030 verkopen en is hiermee een voorloper binnen de gangbare tuinbranche. PAN-NL heeft in een [brief](#) 9 grote tuincentra op de hoogte gesteld van de voorgenomen campagne en gewezen op het dit voornemen. Wij vragen de tuincentra zich bij het doel van Intratuin aan te sluiten en zullen de voortgang van het aanbod van gifvrije planten volgen.

Foto: Dagmar van Wijingaarden

Adressenlijst van biologische siertelers

De vraag naar biologisch plantmateriaal neemt toe. Ook horen wij regelmatig de klacht, dat biologische sierplanten, bomen of bollen niet verkrijgbaar zijn. Daarom heeft PAN-NL een lijst samengesteld met websites van telers van biologische sierplanten, bloemen, bollen, bomen en zaden.

PAN-NL vraag NVWA op te treden tegen gevaarlijke schimmels

Uit een nieuw onderzoek blijkt nu dat ook in consumentenproducten hoge gehalten resistente schimmels voorkomen. Het gaat dan vooral over bloembollen (uit Nederland) en compost. Daarmee is er een direct gevaar aan blootstelling van consumenten. PAN-NL vindt dit een onverantwoordelijke situatie en vraagt in een brief aan de inspecteur van de NVWA (Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit) meteen op te treden en van alle aanbieders van bloembollen en compost te eisen, dat er geen gevaarlijke schimmels in de producten voorkomen.

Onderzoek potgrond en tuinaarde

PAN-NL onderzocht tien zakken met potgrond/tuinaarde en bodemverbeteraar van verschillende producenten op de aanwezigheid van bestrijdingsmiddelen. Uit de steekproef bleek dat een deel de onderzochte potgrond weinig bestrijdingsmiddelen bevat. Maar compost, tuinaarde of potgrond van reststromen uit de gangbare land- en tuinbouw zijn niet geschikt: juist de meest persistente en giftige pesticiden worden door hergebruik van reststromen (o.a. gangbaar groenten- en fruitafval, land- en tuinbouwafval) gerecycled en komen weer in het milieu terecht. Dit is ongewenst en zou vermeden moeten worden.

Controle pesticiden gebruik moet beter

Met enige verbijstering heeft PAN-NL kennis genomen van de [inspectieresultaten](#) van de NVWA over het jaar 2023 met betrekking tot het gebruik van bestrijdingsmiddelen. Een derde van de telers lappen de voorschriften voor de toepassing van 'gewasbeschermingsmiddelen' aan hun laars. In de sierteelt houdt meer dan de helft van de telers zich niet aan de regels. Wij hebben de NVWA een brief gestuurd waarin we o.a. een gezamenlijk overleg voorstellen. Dit moet en kan anders!

Aardbeien-2024: PFAS-pesticiden en KvV

Gangbare aardbeien zijn (in een steekproef) voor 92% besmet met PFAS-pesticiden en/of Kandidaten voor Vervanging. Gemiddeld per bakje gangbare aardbeien zijn er 3,0 verschillende stoffen gevonden; in 2021 en 2022 waren dat gemiddeld 3,5 en 3,7 verschillende stoffen. Het lijkt iets af te nemen. Desondanks treffen we op 69% van de onderzochte gangbare aardbeien 1 tot 3 verschillende PFAS-pesticiden aan; 46% van de gangbare aardbeien zijn met 1 tot 3 verschillende 'Kandidaten voor Vervanging' (KvV) besmet. Behalve de aardbeien 'beter voor Natuur & Boer' van AH, waren de gangbare aardbeien van het keurmerk 'on the way to PlanetProof'. In de biologische aardbeien zijn geen resten van pesticiden gevonden.

Project 'Jongeren en pesticiden'

30 juni was de einddatum van het 5-maanden durende project 'Jongeren en Pesticiden, wat weten ze en hoe denken ze over het gebruik van pesticiden?' Het project is uitgevoerd dankzij de financiële ondersteuning van het internationale netwerk [WECF](#) in het kader van het [ClimAct/Spark](#) project. In dit project zijn 4 [informatieve korte filmpjes](#) gemaakt, die docenten als les- en discussiemateriaal voor studenten kunnen gebruiken, evenals de begeleidende [lesbrief](#). Toegevoegd is ook het filmpje '[Ja, lekker dan](#)', bedacht door studenten van de HAN Arnhem voor PAN-NL.

EC verwerpt verzoek tot intrekking van her-goedkeuring van glyfosaat

Op 26 juni 2024 heeft de Europese Commissie het [formele verzoek](#) van PAN Europe en 5 (o.a. PAN-NL) van de bij haar aangesloten NGO's om de 10-jarige her-goedkeuring van glyfosaat te herzien, afgewezen. De NGO's zijn van plan om het besluit aan te vechten bij de rechter en hebben 2 maanden de tijd om een rechtszaak aan te spannen. Parallel aan deze juridische procedure zijn alle EU-lidstaten momenteel producten op basis van glyfosaat opnieuw aan het beoordelen. Een nationaal verbod is met de huidige wetgeving heel goed haalbaar, zoals blijkt uit [een leidraad](#) uitgegeven door PAN Europe.

Een nevel van bestrijdingsmiddelen

Het onderzoek naar bestrijdingsmiddelen in lucht en eikenblad in Drenthe en op de Veluwe in 2022-2023 laten een zorgelijk beeld zien. Het onderzoeksproject werd uitgevoerd door de Vereniging [Meten=Weten](#) met medewerking van Buijs Agro-Services en [Pan-NL](#). Gedurende een periode van ruim een jaar zijn op 7 locaties in Drenthe en op de Veluwe alle zes weken monsters van de luchtfilters en het eikenblad verzameld. In de 67 luchtmonsters werden in totaal 70 verschillende bestrijdingsmiddelen gevonden en in 39 monsters van eikenbladen 53 verschillende bestrijdingsmiddelen. In alle genomen monsters zijn cocktails van landbouwgif gevonden met de hoogste pieken in Drenthe, in de perioden juni/juni/juli en in oktober/november/december.

Planten met verboden pesticiden en cocktails

Na 8 jaren Ambities van de Tuinbranche Nederland zijn tuinplanten nog steeds met cocktails en verboden pesticiden besmet, die voor insecten dodelijk zijn. Zoals in alle voorafgaande onderzoeken van PAN-NL van sierteelt producten, zijn ook in 2024 weer veel en ook verboden pesticiden gevonden: van de 14 onderzochte tuinplanten zijn 40 verschillende bestrijdingsmiddelen, inclusief 6 omzettingsproducten aangetroffen en in 3 planten verboden middelen. PAN-NL concludeert dat de gangbare tuinsector tuinplanten produceert die voor insecten een bedreiging zijn en daarmee mede verantwoordelijk is voor de teruggang van insecten.

Afbraakproduct TFA bedreigt ons water

PAN Europe en partners onthullen een wereldwijde watervervuiling door het zeer persistent omzettingsproduct van PFAS-pesticiden, trichloorazijnzuur (TFA). Een verkennend gezamenlijk onderzoek van 23 oppervlakte- en zes grondwatermonsters uit tien EU-landen, uitgevoerd door lid-organisaties van PAN Europe, o.a. door PAN-NL, heeft alarmerende gehalten van de weinig bekende en grotendeels ongeregelde 'forever chemical' TFA (trifluorazijnzuur) aan het licht gebracht. Deze verontreiniging is niet gerelateerd aan industriële hotspots, is wereldwijd verspreid met opmerkelijk hoge concentraties in landbouwgebieden.

Update bij Ctgb lopende zaken

Intrekkingsverzoek van het fungicide difenoconazool

9 mei heeft PAN-NL het Ctgb verzocht om de toelating van 26 gewasbeschermingsmiddelen op basis van de werkzame stof difenoconazool in te trekken. Difenoconazool verandert op diverse niveaus het hormoonstelsel en heeft risico op zeer schadelijke gezondheidseffecten van organismen alsmede van mensen. Zoals in de recente [arresten van het Europees Hof](#) van 25 april 2024 nog eens duidelijk is gemaakt, dient het Ctgb bij haar besluiten de meest recente technische en wetenschappelijke kennis te betrekken, wat naar mening van PAN-NL het Ctgb niet doet. Intussen heeft het Ctgb het verzoek van PAN-NL afgewezen. PAN-NL zal tegen het besluit van het Ctgb een bezwaarschrift indienen.

18 november 2021 is een [bezwaarschrift](#) tegen de verlenging van het begassingsmiddel **ProFume** met de werkzame stof sulfonylfluoride bij het Ctgb ingediend; 09.02.23 heeft PAN-NL een beroepschrift tegen het besluit van het Ctgb bij het CbB ingediend; 30 augustus 2024 zal eindelijk de zaak ProFume in een zitting behandeld worden.

Tegen de verlenging van **10 glyfosaat-houdende gewasbeschermingsmiddelen** is samen met 3 ander NGO's op 23 februari 2022 een [bezwaarschrift bij het Ctgb](#) ingediend; 20.01.23 is tegen het besluit van het Ctgb een beroepschrift bij het CbB ingediend. Omdat bij de EC een [verzoek tot herziening](#) van de her-goedkeuring van de werkzame stof glyfosaat ligt (wat intussen is afgewezen), heeft er op verzoek van het CbB op 27 juni een zogenaamde regiezing met de betrokken partijen plaatsgevonden om de volgende stappen te bespreken. PAN-NL en de mede-indieners willen dat deze zaak zo snel mogelijk wordt afgehandeld.

Voor een overzicht van alle juridische procedures: kijk in de categorie 'Bezwaarschriften' van [ons archief](#).

Nieuws uit de media

15/07/2023 Red de Lente podcast: de vierde bijdrage '[Help, mijn buur spuit pesticiden](#)'. *In deze serie wordt de visie door verschillende partijen toegelicht: Welke impact hebben bestrijdingsmiddelen op ons en ons milieu? Waarom gebruiken we ze? Broodnodig of zijn we eraan verslaafd geraakt? Schaden er onze gezondheid? Zijn er alternatieven?*

28/04/2024 [Europese Hof kraakt toelating pesticiden: weg met de oude protocollen](#)
28/04/2024 [Drinkwaterbedrijven ontstemd: boeren mogen pfas blijven spuiten](#)
30/04/2024 [Nederlandse toelating bestrijdingsmiddelen in strijd met de wet](#)
08/05/2024 [Limburgse lelieteler krijgt verbod op middelengebruik](#)
10/05/2024 [Landbouwgif bij waterwingebieden in strijd met de wet](#)
21/05/2024 [Veel meer glyfosaat in ons sperma dan in bloed](#)
26/05/2024 [Gif spuiten in natuur- en drinkwatergebieden, van de provincie mag het allemaal](#)
29/05/2024 [PFAS verdwijnt niet, we verplaatsen PFAS](#)
04/06/2024 [Het label 'bivriendelijk' in tuincentra is vaak nog giftig. Zo koop je wel veilige planten voor bestuivers.](#)
13/06/2024 [Nederland 'sleutelrol' in handel van in EU verboden pesticiden](#)
16/06/2024 ['Gedurfde uitspraak' rechter over spuitverbod legt zwakte milieuvergunningen bloot](#)
17/06/2024 [Bestrijdingsmiddelen zijn overal, altijd](#)
17/06/2024 [Er hangt een nevel van bestrijdingsmiddelen boven Nederland](#)
18/06/2024 [Aantal parkinsonpatiënten groeit sneller dan gedacht, milieuvervuiling hoofdverdachte](#)
18/06/2024 [Biologische Sierteelt Nederland presenteert 3-puntenplan aan Vaste Kamercommissie LNV](#)
05/07/2024 [Groeide zorg over PFAS in de landbouw](#)
06/07/2024 [Protestmars in Assen tegen middelengebruik in bollenteelt](#)
10/07/2024 [Een glaasje Europees kraanwater, daar zit vaak pfas in](#)
22/07/2024 [PFAS en pesticiden op aardbeien uit supermarkt](#)